

25 ta' Frar, 1997

Imħallfin:-

S.T.O. Joseph Said Pullicino B.A. (Hons.), LL.D. - President

Onor. Carmel A. Agius B.A., LL.D.

Onor. Joseph D. Camilleri B.A., LL.D.

Joseph Vella

versus

Emanuel Falzon

L-Eċċezzjoni tar-Res Judicata

L-exceptio rei judicatae ghandha bhala fundament il-fatti ta' l-interess pubbliku u ukoll ghax interest reipublicae ut sit finis litium.

L-attur ma jistax jippretendi li jinnewtralizza l-effikacja ta' gudikat billi jippromuovi proceduri li huma diametrikament opposti ghal dawk tal-gudikat.

Dan jghodd aktar u aktar fejn l-attur (konvenut fl-ewwel kawza) baqa' kontumaci u fejn allura kellu kull opportunita li jopponi eċċezzjonijiet validi ghat-talba attrici u li issa, proprju ghax baqa' kontumaci, qed jipproponiha permezz ta' azzjoni.

L-essenzjali hu li jkunu jirrikorru l-elementi kollha tar-res judicata.

Il-Qorti:-

L-attur ipproceda kontra l-konvenut b'din ic-ċitazzjoni:

“L-attur wara li ppremetta illi huwa sid il-plot 9/10, Triq Nikola Baldacchino, Siggiewi, illi l-konvenut fost xoghlijiet ohra hadem l-kontrabejt tal-fond fuq imsemmi, illi l-imsemmi kontrabejt ma sarx skond is-sengha u l-arti u kien qiegħed iżomm l-ilma u bdew jiffurmaw għadajjar fuqu, illi dak in-nhar li sar ix-xogħol, il-konvenut ma kompliex jgħaddi l-kontrabejt bil-*power float* iżda kompli l-għada, illi l-konvenut għadda l-konkos tal-bejt qabel ma nixef sewwa bil-konsegwenza li l-

kontrabejt gie bil-mewg, illi l-konvenut ipprova jirraŋġa l-kontrabejt u saħansitra talab l-ghajjuna tal-Perit Ludovico Micallef iżda bl-ebda riżultat; illi kif speċifikat mill-perit innifsu l-kontrabejt mhuwiex kapaċi, fis-sens li huwa immewweg u jzomm hafna ilma, talab li din il-Qorti:

Tiddikjara illi x-xogħol tal-kontrabejt magħmul mill-konvenut fil-plots 9/10, Triq Nikola Baldacchino, Siggiewi mhuwiex skond is-sengħa u l-arti, sar b'mod traskurat, u/jew għaġġla u/jew negligenza;

Tikkundanna lill-konvenut jagħmel ix-xogħlijiet kollha neċessarji sabiex il-kontrabejt indikat fl-ewwel talba jsir skond is-sengħa u l-arti taħt is-superviżjoni ta' periti *nominandi* u fin-nuqqas l-attur jiġi awtorizzat li jagħmel ix-xogħlijiet neċessarji u l-kontrabejt spejjeż ta' l-istess konvenut u dan ukoll taħt is-superviżjoni tal-periti *nominandi*";

Il-konvenut hekk eċċepixxa:

"Illi t-talba attriċi hi vessatorja u għet intavolata wara li l-eċċipjent għa kellu għudikat favorevoli biex l-attur jiġi kkundannat iħallsu l-ispiza ta' l-appalt kommissjonat;

Bla preġudizzju għall-premess, it-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u f'kull każ l-eċċipjent m'għandux iwieġeb għal nuqqasijiet ta' haddiehor";

Rat il-verbal fis-seduta tat-28 ta' Ottubru, 1993 li bih *inter alia* il-konvenut spjega t-tieni eċċezzjoni tiegħu fis-sens illi l-azzjoni kienet inammissibbli inkwantu l-meritu ta' din il-kawża kien diġà gie deċiż bis-sentenza tat-2 ta' Marzu, 1993, fil-kawża fl-ismijiet inversi, ukoll deċiża mill-istess Qorti;

Tosta allura ghal din il-kawża l-eċċezzjoni tar-*res judicata*;

Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili b'sentenza tal-25 ta' Novembru, 1994 iddeċidiet il-kawża billi laqgħet l-eċċezzjoni ta' *res judicata* u konsegwentement, irrespingiet id-domandi ta' l-attur bl-ispejjeż kontra tiegħu;

Din hi l-motivazzjoni tas-sentenza appellata;

“Bil-proċeduri odjerni l-attur qed jitlob li jiġi ddikjarat li x-xogħol ta' kontrabejt esegwit fil-fond tiegħu mill-konvenut mhux skond is-sengħa u l-arti u li konsegwentement l-istess konvenut jiġi kundannat jagħmel dawk ix-xogħlijiet necessarji sabiex dan isir tajjeb;

Il-konvenut qed jissollewa l-eċċezzjoni ta' *res judicata* inkwantu li b'sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-2 ta' Marzu, 1993 fil-kawża Emanuel Falzon vs Joseph Vella hu kien għa ottjena ġudikat li permezz tiegħu l-attur odjern kien ġie kkundannat jħallisu s-somma ta' Lm1,000 rappreżentanti bilanċ ta' prezz għax-xogħol tal-kontrabejt in kwistjoni;

Il-proċeduri fuq ċitati kienu ttiehdu *ai termini* ta' l-artikolu 167 *et sequitur* tal-Kap. 12 u l-konvenut, attur odjern, debitament notifikat, naqas li jidher u jressaq eċċezzjonijiet u għalhekk fil-kontumacia tiegħu, l-Qorti għaddiet biex laqat it-talbiet attriċi u kkundannatu jħallas s-somma mitluba;

L-attur odjern qed isostni li l-eċċezzjoni ssollevata ma għandhiex tiġi akkolta inkwantu l-meritu huwa distint minn dak tas-sentenza fil-kawża fuq ċitata billi ta' l-ewwel hija sempliċi kanonizzazzjoni ta' kreditu mentri hawn si tratta ta' difett fl-esekuzzjoni tax-xogħol li tiegħu l-konvenut odjern għa ottjena

sentenza. F'dan ir-rigward jinghad li ghalkemm huwa veru li biex jista' jigi nvokat il-gudikat hemm bżonn ta' l-identità ta' l-oġġett imma din l-identità ma hemmx bżonn li tkun assoluta, basta jkun hemm l-identità fuq il-punt kontrovers jew l-oġġett tat-tieni ċitazzjoni jidhol bhala parti integrali ta' l-oġġetti aktar ampju dedott fl-ewwel ċitazzjoni (ara A. Abela vs G. Fenech - Vol. XXXII.II.243; ara ukoll Sciberras Trigona vs Sammut - 25.4.38 Vol. XXX.I.131);

Mill-fattispeċje tal-kawżi ma hemmx dubbju li r-relazzjoni ta' bejn il-kontendenti tirrizulta mill-appalt li l-attur kien ta lill-konvenut ghal xoghol in konnessjoni ta' kontrabejt li sar fil-proprjetà ta' l-attur;

Fil-proċeduri definiti bis-sentenza fuq ċitata, l-konvenut, attur odjern, ma ressaq ebda eċċezzjonijiet dwar il-kondizzjoni tax-xoghol esegwit mill-konvenut odjern. Maġa li faċilment seta' jaghmel u kellu kull dritt li jaghmel, per via di eċċezzjoni, sabiex jilqa' ghat-talba attriċi u jottjeni sentenza fuq l-ilmenti mressqa minnu llum. Dan ma ghamlux u ghalhekk ma jistax iflum jipprova jinnewtralizza l-effetti ta' dak il-gudikant billi jippromuovi proċeduri li huma diametrikament opposti ghal dak il-gudikat”;

L-aggravju ta' l-appellant jista' jigi sintetizzat f'dan il-paragrafu tal-petizzjoni li fuqu l-attur bena s-sottomissjonijiet tieghu dwar l-inapplikabilità ta' l-eċċezzjoni tar-*res judicata*:

“Illi l-kawżali fil-każ deċiż bis-sentenza ta' qabel hija l-ispiza ta' l-appalt u li allegatament kienet ma thallsitx. Din hija kawżali differenti ghal kollox minn dik tal-każ prezenti. Il-kawżali fil-każ odjern hija li x-xoghol tal-kontrabejt mhuwiex skond is-sengha u l-arti, sar b'mod traskurat u/jew b'ghaġġla u/jew negligenza u ċjoè difett fl-esekuzzjoni tax-xoghol.

Ghaldaqstant jiġi sottomess li għalkemm hemm identità fl-oġġett kif irriteriet l-Ewwel Qorti, però hu nieqes wiehed mill-elementi tar-res *judicata* u ċjoè L-ISTESS KAWŻALI huwa nieqes u għalhekk l-Ewwel Qorti ma setgħetx tasal għall-konkluzjoni li waslet għaliha u tilqa' l-eċċezzjoni tar-res *judicata*";

L-appellant hekk elenka l-fatti li taw lok għal din il-kawża:

Omissis;

Dawn il-fatti jistghu ifissru biss illi l-attur f'din il-kawża qed jallega li x-xogħol esegwit mill-konvenut ma kienx skond l-arti u s-sengħa u inoltre li ma kienx anqas skond il-ftehim ta' l-appalt. Din l-azzjoni tal-lum hi infatti mmirata għal din id-dikjarazzjoni mill-Qorti li x-xogħol li ġie esegwit ma kienx skond l-arti u s-sengħa, sar b'mod traskurat u/jew bl-ghaġġla u/jew b'negligenza. Għal din it-talba dikjaratorja, l-attur qed jitlob konsegwenzjalment illi l-konvenut jiġi kkundannat li jagħmel dawk ix-xogħlijiet neċessarji biex jirrimedja għal dawn id-difetti u għal dan ix-xogħol hażin u fin-nuqqas li hu jiġi awtorizzat li jagħmel dawn ix-xogħlijiet mehtiega spejjeż tal-konvenut appellat;

Issa hu ppruvat illi b'sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tat-2 ta' Marzu, 1993 illi għaddiet in gudiċat, l-attur appellat kien ġie kkundannat li jhallas lill-konvenut appellat f'din il-kawża, kull bilanċ li kien għad fadallu jhallsu propriu fuq dan ix-xogħol tal-kontrabejt esegwit fuq inkarigu tiegħu u li f'din il-kawża qed jallega li huwa difettuż. Hu ukoll ippruvat illi d-difetti lamentati fix-xogħol esegwit kienu jeżistu fil-mument meta ġiet intavolata l-ewwel kawża mill-konvenut odjern għall-pagament tal-bilanċ li kien lilu dovut mill-appellant u li ma kien hemm l-ebda ċirkostanza li avverrat ruhha sussegwentemet għal

dik l-ewwel kawża li setghet ikkontribwiet għall-allegati difetti jew li ma kinitx maghrufa lill-istess appellant meta dan gie notifikat bl-att ta' citazzjoni fil-kawża promossa kontra tiegħu mill-appellat;

Dan iwassal għall-konsiderazzjoni illi l-fatti premessi għat-talbiet f'din il-kawża jirrizultaw bla dubbju li kienu fatti li setgħu u kellhom jigu nkwadriati f'eċċezzjonijiet li kienu indikati li kellhom jigu mogħtija għat-talba ta' l-appellat għall-ħlas tax-xogħol minnu esegwit. Talba li l-appellant odjern - allura l-konvenut -deherlu li ma kellux jikkontesta u baqa' allura ma pprezentax nota ta' l-eċċezzjonijiet għaliha, tant li s-sentenza nghatat kontra tiegħu fil-kontumaċja tiegħu. Bħala konsegwenza, l-appellant hu kkundannat li jħallas il-prezz tax-xogħol esegwit mill-appellat fuq ordni tiegħu b'sentenza li għaddiet in ġudikat, u li, neċessarjament, tippresupponi li tali xogħol gie esegwit skond l-ordni u bilfors timplika li gie ukoll esegwit skond l-arti u s-sengħa;

Kif sewwa ssottometta l-istess appellat l-*exceptio rei judicatae* għandha bħala fundament il-fatti ta' l-interess pubbliku u ukoll, għax *interest reipublicae ut sit finis litium*. Hu ċar illi kemm l-oġġett tal-prezenti kawża, kif ukoll dak tal-kawża deċiża bis-sentenza tat-2 ta' Marzu, 1993 hu l-esekuzzjoni ta' l-istess appalt konċess mill-appellant odjern u kummissjonat minnu u l-pagament tal-prezz miftiehem għal tali xogħol. Hu ovvju li fis-sostanza, iż-żewġ azzjonijiet huma ż-żewġ faċċati ta' l-istess midalja naxxenti mill-istess negozju. Fl-ewwel kawża l-attur jitlob il-pagament għax-xogħol minnu esegwit u għal dik it-talba l-konvenut seta' kieku ried jopponi illi l-pagament ma kienx dovut għaliex ix-xogħol ma kienx sar skond l-arti u s-sengħa. Eċċezzjonijiet li jiffurmaw proprju il-premessi għat-talbiet fl-azzjoni odjerna;

F'dan il-kuntest, is-sottomissjonijiet ta' l-appellant b'riferenza għall-gurisprudenza applikabbli, huma għal kollox korretti u f'posthom, kif hi ukoll korretta r-riflessjoni illi l-attur ma setgħax jippretendi li jinnewtralizza l-effikaċja ta' għudikat billi jippromuovi proċeduri li huma dijametrikament opposti għal dawk tal-għudikat. U l-Qorti izzid dan *multo magis* meta l-appellant kellu kull opportunità li jikkontesta proprju l-premessi avanzati għat-tabiet tiegħu fil-kawża odjerna u dana permezz ta' eċċezzjonijiet għat-talba ta' l-appellat għall-pagament ta' dak li kien allura diġà jaf li kien xogħol, skond hu, difettuż u mhux skond l-arti u s-sengħa. Is-sentenza mehuda fil-kontumacja tiegħu ma tistax ma tippregudikax b'mod definittiv il-pretenzjoni ta' l-appellant illi jikkontesta l-kwalità tax-xogħol li l-Qorti ddikjaratu debitur tal-prezz tiegħu u ordnatlu jhallas;

“Għax għal dik it-tieni domanda hemm l-ostakolu tal-għudikat. U l-għudikat jiffirma ruhu mhux biss għar-rigward ta' dak li ġie diskuss espressament, imma anke ta' dak li messu ġie diskuss u ma ġiex diskuss mill-parti li kellha tiddiskutih biex issostni d-domanda jew l-eċċezzjonijiet tagħha u l-għudikat ma jġigix nieqes minhabba d-diversità ta' motivi tal-*causa petendi*” (Vol. XXXIV, pt. I, p. 74);

“Hemm lok għall-eċċezzjoni tal-għudikat anke meta l-meritu tal-kawża għalkemm distint minn dak ta' qabel jiffirma parti mill-istess haġa, jekk il-punt kontrovers ikun l-istess. U hemm għudikat impliċitu meta d-deċiżjoni tkun konsegwenza neċessarja tad-disposizzjoni espressa, għax il-volontà tal-għudikant tista' tittiehed anke mill-konsiderandi tas-sentenza” (Vol. XXXVI, pt. I, p. 75);

U jekk dan japplika fil-każ ta' l-eċċezzjonijiet respinti mill-Qorti, l-istess jekk mhux aktar, għandu japplika fil-każijiet fejn il-konvenut ikun baqa' kontumaci u fejn allura kellu kull

opportunità li jopponi eccezzjonijiet validi ghat-talba attriċi u li issa, proprju ghax baqa' kontumaċi, kien qed jipproponiha permezz ta' azzjoni. L-essenzjali hu allura li jkunu jirrikorru l-elementi kollha tar-res *judicata* senjatament dik ta' l-*eadem ratio petendi*, kif fil-fehma ta' l-Ewwel Qorti kondiviza minn din il-Qorti kienu jokkorru fil-każ taht eżami;

“La cosa giudicata concerne ogni altra istanza od eccezione che in ordine all'azione promossa si sarebbe dovuto proporre per discutere correttamente e validamente all'azione stessa, donde l'antica massima “tantum judicatum quantum disputatum vel quantum disputari debetur”. (Appello Bologna 5 agosto, 1898). Nel gudicato costituito sopra una domanda si contiene implicito il rigetto di tutte le eccezioni che avrebbero potuto essere dedotte contro la domanda stessa, le quali pertanto non possono essere elevate a titolo di una domanda nuova che l'antico convenuto volesse proporre contro l'antico attore al sostanziale effetto di frustrare gli effetti della profferita sentenza” (Cassazione Roma - 18 maggio 1898 - V. C. Bald - Manuale Pratico di Diritto Civile) citat fil-Vol. XXIX, pt.I, p. 1155);

Konsiderazzjoni li tapplika ukoll b'ferm aktar forza fil-każ fejn il-konvenut, illum attur, ikun baqa' kontumaċi. Konsiderazzjoni li fil-każ taht eżami tinnewtralizza l-aggravju ta' l-appellant;

Għal dawn il-motivi, l-Qorti tiċhad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellant.